

Skolens historie i Hejnsvig Sogn

SKOLEN I BREDGADE

Erindringer fra min tid som elev i Hejnsvig skole

På daværende tidspunkt var Hejnsvig skole en fem klassers skole med én lærerinde og to lærere. De syv årgange var fordelt på fem klasser. Eleverne gik et år i 1., 2. og 3. klasse og efterfølgende to år i henholdsvis 4. og 5. klasse.

Jeg startede i Hejnsvig skole som 6-årig den 1. april 1937 og fik derved 8 års skolegang i Hejnsvig skole. Min første lærer var lærerinde Frk. Noline Jensen, som havde de 2 mindste klasser. Hun var utrolig omsorgsfuld for de små, som begyndte i skolen. Hun blev – især af de ældste elever – benævnt som "kyllingemor". Hun holdt i høj grad hånden over de små elever. Det kom til udtryk på flere måder. Blandt andet var der ikke frikvarter på samme tidspunkt for de små og de store klasser. Hvis børnene en regnvejrsdag kom til skole og var

Historien om skolen i Bredgade i Hejnsvig

Skoleserien er denne gang kommet til skolen i Bredgade i Hejnsvig. Immanuel Bolding har som tidligere elev på skolen ladet erindringen gå tilbage til sin skolegang i Bredgade. Det er også lykkedes at få lærer Johs. Jepsen til at bidrage med nogle betragtninger over sine 33 år som skolelærer, herunder den tid, han var lærer på skolen i Bredgade.

Det sidste indlæg om skolen i Bredgade er af Niels Christian Habekost, som også selv har siddet på skolebænken i Bredgade, men ikke nok med det. Han var faktisk også aktiv part, da skolen endegyldigt ophørte med at eksistere, idet Niels Chr. Habekost deltog aktivt i selve nedrivningen af skolebygningen i 1959.

Fotos har vi lånt af Jytte Habekost og Hejnsvig Sognearkiv. Se også på www.hejnsvigbynet.dk - under "Hejnsvig Sognearkiv" eller under "Egnshistorie".

Stor tak for bidragene til skoleserien!

Redaktionen

Skolefoto fra 1939 med bl.a. lærerinde Frk. Noline Jensen

Skolen i Bredgade, ca. 1917

våde, fik Frk. Jensen trøjer og strømper hængt til tørre ved kakkelovnen.

Hver morgen var der morgensang, og Frk. Jensen holdt andagt. Når vi gik hjem, sang vi "Klokken slår", og Frk. Jensen bad et "Fadervor". Jeg erindrer de små klasser som en tryk skoletid.

Tiden i skolen fortsatte til de store klasser. Der var mange ting, der skulle læres, også en hel del udenad. Der var flere elever, som ikke var så begejstrede for det. Til de store klasser var der to lærere: førstelærer F. C. Jørgensen og andenlærer Knud Jensen. To forskellige personligheder, som hver især satte deres præg på Hejnsvig skole.

Sport var der ikke meget af i skolen. Om sommeren spillede vi rundbold i skolegården, og om vinteren lavede vi gymnastik i en kold gymnastiksal. Det var dengang, drenge kunne lave gymnastik! I 4. – 5. klasse skulle man helst kunne slå både hoved- og kraftspring.

I mit skoleforløb startede 2. verdenskrig. Det gav store problemer for skolen. Undervisningen kunne ikke fortsætte på skolen; der blev nemlig indkvarteret soldater (tyske) i samtlige lokaler. Flere steder blev der så holdt skole i private hjem. Jeg gik til skole i kirkens sakristi gennem lang tid.

I 1937 fik vi en ny skolelov, som bevirkede, at skolerne i Hejnsvig skulle udbygges. Arbejdet blev

påbegyndt i 1940 – 41, men blev ikke afsluttet før efter krigen. Denne skole fungerede, indtil en ny skole på Bakkevej blev taget i brug. Inden den daværende skole blev bygget, var der megen debat om, hvor skolen skulle opføres. Blandt andet var der flere, der mente, at skolen skulle være bygget, hvor der i dag er stadion, men der var protester, som gik på, at det var for farligt for byens børn at passere den nu nedlagte jernbane.

Det var i store træk lidt om Hejnsvig skole for mange mange år siden, men det er en periode, der i min erindring altid vil stå som en god tid.

Immanuel Bolding

Mine 33 år som lærer

Efter at være færdiguddannet som lærer på Ribe Statsseminarium 12. juni 1954 begyndte jeg at undervise på Hejnsvig skole 14. juni samme år. Skolen havde dengang 7 klasser. Der var på det tidspunkt 4 lærere ved skolen: førstelærer F. C. Jørgensen, lærer Knud Jensen, lærer Marie Rise og småbørnslærer Anna Nielsen. Som aspirant til et nyt embede, hvori jeg blev ansat 2 år senere, blev jeg skolens 5. lærer.

Arbejdet var på det tidspunkt fordelt sådan, at Anna Nielsen var klasselærer for 1. og 2. klasse, og

Skolefoto fra 1937 – 38 med bl.a. lærer Knud Jensen og hans kone Johanne

elevtallet – så vidt jeg husker – 33 og 29 i de to klasser. Marie Rise var klasselærer for 3. årgang, og jeg blev det for 4. årgang. Jensen havde 5. årgang, og Jørgensen fungerede delvis som klasselærer for 6. og 7. årgang. De fleste klasser var forholdsvis store, men ingen så store som 1. og 2. klasse. På det tidspunkt fulgte man ikke en klasse fra 1. til 7. klasse. Jeg var for eksempel hvert år i nogle år klasselærer for 4. årgang og havde dertil al idræt med drengene, flere sangtimer og dertil forefaldende timer i forskellige fag.

I den senest byggede fløj var der i 1954 fire klasseværelser, ét til hvert af de fire lærere, og i kælderens var der omklædningsrum, skolekøkken og sløjdløkkale. Min undervisning blev så hovedsagelig i biblioteket, der undtagelsesvis igen blev klasseværelse.

Sognerådsformand Skov Madsen sagde, da jeg kom: "Vi håber, De kan være her, indtil vi til næste år får bygget til skolen.". Det kunne jeg naturligvis udmærket, men tilbygningen kom ikke de 10 år, jeg var ved skolen.

I 1958 kom en ny skolelov, hvorefter blandt andet tysk blev påkrævet i 7. kl. Og da ingen af os lærere kunne tysk, opstod der et problem. Jeg tilbød at tage et år på Danmarks Lærerhøjskole og fik det bevilget i skoleåret 1959 – 1960.

Anna, med hvem jeg var blevet gift i oktober 1957, blev bevilget skolekøkkenuddannelse

samtidig. Glade for begge at skulle undervises i København, lejede vi en lejlighed i Hellerup de 10 måneder, kurset varede. Fra august 1960 indgik tyskundervisningen så i mit skema.

Før vi var på kursus, havde jeg været lærerrådsformand ved Hejnsvig skole, men da førstelærer Børge Nielsen, Vesterhede, sommeren 1960 blev skoleinspektør i Brøndum ved Esbjerg, blev jeg afløser for ham som fælleslærerrådsformand ved Hejnsvig kommunes skoler.

Dette tillidshverv skulle vise sig at afføde ikke så lidt arbejde ved siden af det, jeg i forvejen havde påtaget mig: I 1955 startede jeg et voksenkor, som siden den tidligere førstelærer Jensen havde ligget stille. Senere gik jeg ind i idrætsarbejde, ikke alene med børnene, men også indenfor ungdommen. Og da jeg fra 1960 også blev bedt om at påtage mig kirkesang ved Vesterhede kirke, følte jeg, at også min fritid var optaget.

Efter den skolelov, der nu var gældende, havde

Skolen i Bredgade, ca. 1920

man ved skoledirektionen i Ribe planer om en overbygning ved Hejnsvig skole, og efter denne plan skønnede man, at der 1980 ville være brug for 25 klasseværelser ved skolen.

Man forespurgte på kommunen, hvordan man tænkte sig denne plan ført ud i livet. Et flertal i sognerådet gik ind for udbygning af skolen, hvor den lå, og nedrivning af så mange huse som nødvendigt for at give plads til udvidelsen. Efter nogle møder i lærerrådet blev man enige om at foreslå skolen flyttet udenfor byen på et sted, hvor der var plads til både bygninger og idræt.

Dette forslag affødte så de følgende år en række møder, sogneråd, skoledirektion, skolekommission og lærerråd imellem. Og da sognerådet i 1964 fastholdt deres synspunkt, skønnede jeg, at der ikke ville blive bygget skole i Hejnsvig de første 10 år. Og dette synspunkt holdt jo desværre.

Ved Hejnsvig skole var vi glade for arbejdet både blandt elever og lærere, ligesom vi gennem årene fik en skøn vennekræds. Alligevel følte vi efter 10 år, at vi måske burde gøre et flyt. Det resulterede i, at vi fra 1. september 1964 blev ansat ved Troldhede skole. Jeg som førstelærer, og Anna som småbørnslærer.

I 1954 var en begyndelsesløn for en lærer ca. 800 kr. om måneden. Deraf skulle man selvfølgelig betale skat. Til gengæld var huslejen i tjenestebolig lav. Jeg erindrer for min bolig over biblioteket at have betalt 28 kr. om måneden.

De to lærerinder havde i 1954 tilsvarende lejligheder over den nye skole, og Jørgensen og Jensen havde en lejlighed i hver sin ende af den gamle skole.

Johs. Jepsen, den 29. nov. 2005

Beretning om skolen i Bredgade og dens endeligt

Hejnsvig skole, den skole som i 50 år havde været rammen omkring undervisningen af skoledistriktets børn, skulle i 1953 ophøre som værende stedet for undervisning. Bygningen blev i stedet ændret til beboelse for førstelærer Jørgensen. Indtil den nye skolebygning stod færdig, blev eleverne undervist i barakker.

Imidlertid blev der forhandlet mellem kommunen og amtet om udvidelse af Bredgade med bredere vej og fortove gennem byen. Det blev nødvendigt at fjerne vor gamle (hvide) skole. Der var ellers forslag

om at flytte vejen syd om Hejnsvig by, men det var der ikke tilslutning til i sognerådet.

Jeg var blevet spurgt, om jeg ikke kunne tænke mig at købe bygningen og fjerne den fra stedet. Sammen med min far besluttede vi at byde 8.000 kr. for bygningen. Det var samme sum, som det havde kostet at opføre skolen i sin tid.

Imidlertid var der en entreprenør, Kingo Carlsen, Silkeborg, der bød 500 kr. over os. Vi kontaktede hinanden, da der var den klausul i tilbudet, at vi skulle antage lokal arbejdskraft til at gøre arbejdet. Han tilbød, at vi skulle hjælpe hinanden med arbejdet. Han stillede 2 af sine medarbejdere til rådighed til at tage skiferpladerne af taget, og størsteparten af dem var hele og kunne bruges til vort stuehus, som vi ønskede at bygge. Vi skulle så tage os af resten. Vi fik alle spær og lægter, centralvarmeanlæg, vinduer, døre og gulve. Alt det, som vi ikke havde brug for, blev solgt til en mand i Risbøl, som var i færd med at bygge beboelse. Den lejlighed, som lærer Knud Jensen havde boet i, blev solgt til denne mand. Denne beboelse lå i den anden ende af bygningen, og inventaret var ikke så nyt som det, vi fik.

Vi hyrede en gravemaskine hos vognmand Villiam Jensen, som væltede murene. De blev enten hentet af landmænd eller blev kørt væk af vognmand Jens Knudsen. Noget blev kørt hjem til os til støbning af kælder og sokkel. Sokkelen under skolebygningen blev sprængt i stykker på 1 meter med kiler og hamre. Sokkelen var 40 cm bred beton og strakte sig godt ned under jordoverfladen. I bunden var der løse kampesten. Det var lige, hvad kranen kunne løfte. En viktualiekælder, som var lavet lige under køkkenet, skulle væltes, og gulvet i kælderen skulle knuses.

Som et lille kuriosum kan nævnes, at vi i sokkelen fandt et dokument i en flaske. Vi åbnede ikke flasken, men afleverede den til lærer Knud Jensen, der skulle sørge for, at indholdet kom det rette sted hen. Dokumentet skulle vise sig at indeholde oplysninger om Vorbasse-Hejnsvig Kommunes skatter og økonomiske stilling på opførelsestidspunktet, samt om det åndelige liv i sognene.

Vi fik 3 uger til at fjerne bygningen, det var blevet forlangt af kommunen. Det var i foråret 1959. Den skole, som jeg havde gået i som barn, var ikke mere. Men vi fik et dejligt stuehus ud af de materialer, som skolen var bygget af!

Niels Christian Habekost